

KITARTÁS

A „KITARTÁS“ KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 19.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.

A »Kitartás« egyesület alapszabályait
a nmélt. m. kir. belügyminiszterium
49.452.902. szám alatt hagyta jóvá.

Apróságok.

Az ember azt hinné, hogy megszületett a fizetésrendezés, ki van adva a pragmatika, rendezve vannak az összes vasutasok adóságai — olyan örömmámorban usznak a vasutasok.

Mindenütt gyüleseznek és egyhangu lelkesedéssel fogadják el elnökeiknek javaslatára, hogy bálokat rendezni fognak, tánczólnak kivirradtig, végkimerülésig! Mert hisz hiába tanácskoznak ők életbevágó kérdésekről, ha a felsőbbség a legjogosabb kívánságok elől is mereven elzárkózik.

Azok a fényes báli termek elfelejtetik egy pillanatra azt az égető nyomoruságot, amely árnyékként mindenhová kíséri a vasutast...

*

Az állami számvevőszéknek meglepő jelentését közlik a lapok. Bemutatja, mikép gazdálkodott a törvénytelen kormány. Az államkincstárnak nagyon sok fölösleges pénze volt. Tul is adott rajta, úgy ahogy tudott, hogy az utódoknak ne okozzon fejtörést, mitévők legyenek vele. No, de van egy enyhítő körülmény, melyre büszkén hivatkozhatik. A vasutasok szövetségének előmunkálataira (?) 10,000 koronát adott. És ezzel részben megoldotta a fizetésrendezés problémáját.

*

Eddig mindenki irigykedve emlegette a magyar királyi államvasutak elnökének állását. Pedig amint kitünt, legkevésbé sem irigylésre méltó. Multkor ugyanis nyilvánosan azt a szemrehányást tették neki, hogy a forgalom zavartalan lebonyolítása érdekében nem gondoskodott kellő körültekintéssel a nagy havazások szabályozásáról. Neki személyesen

kellett volna audienciára menni az Uristenhez ebben az ügyben, hogy — más valaki ülhessen a helyére.

*

Minek is avatkozik a máv. igazgatósága a szent szövetség dolgaiba. Miért nem intézi el a legmélyebb hódolattal az ő leiratait és hogy merészel szabadjegyeket adni azoknak, akik egy szerényebb szövetség megalakulásán fáradoznak. És miért nem szabadságolja az összes szövetségi tagokat, hogy tisztán csak a szövetségnek éljenek és munkálkodjanak. Ez a legnagyobb igazságtalanság, amit eddig elkövetett, miért nem ad ki egy szigorú rendeletet, hogy a szent koronás szövetségen kívül más szövetség nincs a világon és egyetlen fiók vasutasnak még álmában se jusson eszébe más szövetségre gondolni, mint az egyedül üdvözítő szent szövetségre. Csak ez adhatja meg a vasutasoknak a mennybéli jussot, ebben lehetnek egyedül boldogok, még akkor is, ha nincs fizetésrendezés, nincs pragmatika. Ezt ők nem tudják kivívni, de más sem, tehát akkor maradjanak ők. A többit el kell tiltani, eltörölni, agyonütni.

A gőg nem ismer határt, tulbecsüli erejét; gyengeségnek tartja felsőbbségének türelmét, fejére akar nőni kenyéradójának. Azok a kik egyfolytában jajgattak, hogy le vannak nyugozva, nem nyilváníthatják szabadon véleményüket, korlátozva vannak egyéni szabadságukban, most a felsőbbséget biztatják arra, hogy nyomja el az egyéni szabadságot, ne engedje meg a szabad gondolkozást, az akarat megnyilvánulását. Fosszon meg mindenkit törvényadta jogától, ha másképen merészel gondolkodni mint ők. A vasutasok egységes társadalmát ilyen módon megteremtteni nem lehet. A ki másokkal szemben nem ismer

kötelességeket, az még éretlen a jogok gyakorlására.

*

Az ujságok egyfolytában irnak a türhetetlen drágaságról. Élvezettel olvassuk azokat a lehető és lehetetlen veszedelmeket, a melyeket megjósolnak és — nyugodtan türjük azt, a mit türhetetlennek mondanak. A dolog úgy van, hogy nem mindenki érzi ezt a drágaságot. A ki pedig érzi, annak más beleszólása nincs, mint panaszkodni. A ki csinálja, az mosolyogva hallgatja a panaszokat, a szidást, az átkozódást, mert neki haszna van belőle. Pedig mily elenyésző csekély azoknak a száma, a kik nem érzik a drágaságot és mily sokan vannak, a kik nem tudnak védekezni ellenük. Mindennap olvashatunk hirdetményeket és rendeleteket a drágaság ellen; de azóta sem tudunk egy mákszemert olcsóbban venni, mint azelőtt. A hatóságok közbelépnek. Megbüntetnek néhány rajta kapott szénkereskedőt csalásért. Ezek lefizetik a néhány koronát és csalnak tovább. Az 50 kgr. szén ezután is csak 38 marad, mert hisz épen ezért nem vehet mindenki egy 30 forintos mérleget magának; de ha merné is megmérni, akkor egyáltalában nem kapna sem fát sem szenet.

*

A magyar államvasutak nyugdíjintézete egy üdvös dolgot léptet életbe. Minden alkalmazottnak, a ki azt kéri, beszámítják ideiglenes minőségben eltöltött idejét, ha teljes nyugdíjigényét 60 éves korában el nem érné. De még azon végleges alkalmazottak is, a kik nem voltak eddig nyugdíjjogosultak, tetszés szerinti éveket után fizethetnek és így az agkori ellátás gondjaitól megszabadulnak. A legutóbbi hivatalos lap részletesen foglalkozik ezzel és minden érdekelt megtalálja benne a kellő utmutatást.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag halálesetre a Dordrecht életbiztosító társaságnál van biztosítva azon összegre, mely őt az alapszabályok értelmében megillette. Ha a tag bármely okból baleset ellen már nem biztosítható, a baleset folytán beállott halál esetére is megkapja a kötvényben biztosított összeget.

2. Minden tag 60 éves koráig a „Providentia“ általános biztosító társaságnál baleset ellen van biztosítva, még pedig:

a) baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

Minden baleset, annak megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, az egyesületnek okvetlenül bejelentendő.

3. A tag törvényes nevének elhalálása esetén az alapszabályszerű segélyben részesül.

4. A tag 15 évi tagsága idejének letelte után, ha 50-ik életévét betöltötte, életbiztosítási kötvényére 1000 koronáig terjedhető kölcsönt kap a »Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet«-től.

5. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

6. Az egyesület havi közlönye minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 1. sz. kimutatott segélyösszeg K 134,225.—

Ujabb segélyek:

907. Bognár János Szombathely, a tag halála után ... .. 500 K.
3072. Elbl Károly Budapest, a tag halála után ... .. 1000 »

Balesetsegélyek:

Lapunk 1. sz. kimutatott segélyösszeg K 35,337.93

Ujabb segélyek:

2234. Rajta Ferencz Budapest ... .. 100 K
2939. Tóth József Budapest ... .. 40 »
3773. Bata Miklós Rákospalota ... .. 2000 »

Munkaadók szervezkedése.

Az elmúlt napokban Szegedről, majd Debreczenből jött a hír a munkaadók szervezkedéséről. Nézzük meg ezt az új hirt, mit rejt magában, jót-e, rosszat-e? Vizsgáljuk meg, mit akarnak ezzel a törekvéssel elérni, helyes-e a céljuk, helyes-e a cél elérésére választott eszköz. Azt mondják a munkaadók: szervezkednünk kell, mert eddig szervezetlenek voltunk s így védtelenül állottunk a munkások tulzó követeléseivel szemben.

Olyasmit is hallani tőlük, hogy ezek alatt a tulzó követelések alatt össze kell roskadni iparunknak. Erre a felelet csak az, hogy éppen az ilyen állításokban van a tulzás, amennyiben a munkaadók maguk szokták a fenti »tulzó követelések« jogosságát elismerni azáltal, hogy rendre teljesítik őket. »Igen ám, — mondják ők — de ezt csak kénytelenségből tesszük, mert szervezetlenek vagyunk, védtelenek vagyunk a szervezett erővel szemben.« Itt azután kibuvik a célzat, mely ezt a szervezkedési mozgalmat szülte. Fenyegető, harcziás célzat ez, mely a munkásság előhaladásának akar gátat vetni. Bátran állithatjuk, hogy ilyen célzattal az egész mozgalom hiábavaló.

Jobban a mélyére nézve a dolognak, hozzátehetjük még, hogy igazában nem is ez a célzata ennek a mozgalomnak. Belátják bizony a munkaadók, hogy a munkásság azon törekvéseinek, amelyek helyzetük javítását czélozzák, nem lehet utját

állni. Legfeljebb csak bizonyos hatalmi törekvések visszautasításáról lehet szó. Ma ugyanis míg egyfelől a jogos követelés, másfelől a merev visszautasítás áll, a munkásság nem tehet mást, hogy minél több erőt, hatalmat gyűjt össze a maga szervezeteiben s a merev visszautasítással szembe szegezi az erő fegyverét, az egyesülésben rejlt hatalmat. S így gazdasági kérdések megoldása nem azon dől el, hogy kinek az álláspontja jogosabb, hanem hogy ki az erősebb. Ilyenkor azután az erősebb fél, akár a munkás, akár a munkaadó az, esetleg vissza is él erejével, éppen mivel az erővel nem áll szemben másik erő, amely korlátozza.

Hogy a szervezett erő legyőzi a szervezetlent, az egyesített a szétforgácsoltat, az természetes dolog. De ez nem jelenti még azt, hogy a kérdések ilyen megoldása egyuttal a legjobb megoldás is. Az ilyen megoldás harczzal jár, a harcban pedig elesettek és sebesültek vannak. Keresni kell tehát a békésebb megoldást, mert ezt kívánja minden érdek s ezt a szükségét szabja elénk az élet. A békés megoldás szüksége az az ok, az igazi ok, mely a munkaadókat szervezkedésre bírja. Félig-meddig már a mozgalom kezdetén belátják ezt s bármily harczi hangokat hallatnak, végleg be fogják ezt látni. Ez az a valódi szükség, amelylyel az élet őket erre a mozgalomra kényszerítette Szegeden és Debreczenben s fogja kényszeríteni másutt is.

Miről van itt szó? A mai gazdasági küzdelmekben az eredmény kivívása igen sok áldozatba kerül. A harc sokszor igen elkeseredetten folyik, hosszasan tart s sokszor eredménytelen. Az áldozatok kárbavesztek, gyarapodás helyett pusztulás köszönt be. Ha pedig a harc nyomán eredmény jár is, ez az eredmény csak részleges, a béke csak újabb harcok forrása. A béke nem hoz megnyugvást. Folytonos nyugtalanság, bizonytalanság uralkodik. Ez a bizonytalanság mindenesetre jobban sújtja a munkaadókat. Őket még egy sereg más hátrány is sújtja, amely éppen szervezetlenségükből ered. Nem elég, hogy a másik féllel kell folytonos küzdelmet folytatniok, tünniök kell a féktelen verseny kinövésait, tünniök kell, hogy a munkaadót esetleg szakmabeli társa támadja oldalba, kibujván a vállalt megegyezés alól. Egyesek tisztességtelenségének az összesség adja meg az árát, mert a megegyezések ilyen áthágása veszedelmet zúdít az összes munkaadókra, azokra is, akik lelkiismeretesen megtartották a feltételeket. Az így keletkező újabb harc pedig megint csak újabb áldozatokat követel. Ilyen bajok azok, amelyek ellen a munkaadóknak szervezkedniök kell. Ugyszólván tehát önmaguk ellen kell szervezkedniök, azaz szervezkedésükkel önmagukat kell nevelniök, közös érdekeik megbecsülésére. Ez az első haszna ennek a szervezkedésnek, amely nyilvánvaló. Magától értetődik, hogy ennek számos további hasznos folyománya lesz.

Az érdekellentétek ugyanis ezután sem fognak megszűnni, a harc nem fog elülni. Csakhogy ennek a harcnak egészen más képe lesz. Ebben az új hadjáratban a harc minden mozzanata szabályosabban, erőtkimélőbben, eredményesebben fog megtörténni. Szervezet fog szervezettel szemben állni s ha a harc kitör, egyik oldalon is, a másikon is az összes érdekelt állanak s ami megállapodás létrejön, annak megtartását éppen e szervezetek fogják biztosítani. A megállapodásokat a szervezetek kötik,

tehát azok kötelezni fogják a szervezetek minden egyes tagját, ugy a munkásokat, mint a munkaadókat, s ha ez a szervezés minden fokon végigvitetik, egyik munkaadó vagy munkás sem lesz oly esztelen, hogy megszegje a megállapodást s ezzel kiközösítse magát a szervezetből, amely nélkül nincs gazdasági létezése biztosítva. Senki sem fogja esetleges pillanatnyi előnyökért a jövő összes sikereit magától elhajtani.

Igy talán majd sikerül elenyésztetni azokat a pusztító hatásokat, azokat az erőfecsérléseket, amelyek ma még a gazdasági harcokkal járnak. Akkor talán tért nyer az a gondolat, hogy a békét meg lehet kötni anélkül is, hogy előbb harcot kellene érte vívni s így majd letörlődik ezekről a mozgalmakról a harc jellege s a megoldás nem az lesz, ami ma még legtöbbször: egyik oldalon győzelem, másik oldalon letiprott ellenfél, s a harc után lappangó gyűlölség; hanem az érdekellentétek elhárítása békés uton fog történni s a cél nem lesz a késbegyig menő harc, hanem a mindkét felet kielégítő békés kiegyenlítés. Akkor a rendes megoldás módja a békés ut lesz, s a harc csak a legkivételesebb fegyverek közé fog tartozni. Hogy ez nem oly lehetetlen, mutatják a külföldi államok, ahol a munka feltételeit többnyire kölcsönösen megállapított u. n. *munkaegyezményekben* szabják meg.

Ha a munkaadók szervezkedésének célja ilyen állapotok megteremtése vagy előkészítése, akkor mozgalmuk csak helyeselhető. Ezt az utat szabja eléjük az élet is. Ha azonban hatalmi erőmutatványnak szánták e mozgalmakat, kudarcot fognak vallani s vagy rátérnek az igazi célra, vagy egy hiábavaló munkával többet végeztek. Kívánatos, hogy ez a szervezkedés a megfelelő formában fejlődjék ki s meglegyen az a kiegyenlítő hatása, amit fennebb vázoltunk.

Mindkét felet nagy áldozatoktól kiméli meg az, hogy ha a gazdasági harcok lefolyása egyenletesebb lesz. Ugy látszik, belátják ezt a szervezkedők is s bár a szegedi szervezkedés harczi jellegének mutatkozik is, már a debreczeni iparkamara a mozgalom egyik alapelvül kijelenti, hogy nem szegi útját a munkások méltányos kivánságainak, sőt amennyiben a munkások biztosítják az ilyenek megtartását, hajlandó békés uton az egyes iparágakban munkaegyezményeket létesíteni a méltányos érdekek kölcsönös megóvására. Itt jó utra léptek, a kezdet helyes s minden a gyakorlati megoldástól függ. Mindenki csak örülhet, ha a béke lép a harc helyébe.

B. L.

A raktári és állomási munkások munkas- és bérvizonyainak rendezése.

A magy. kir. államvasutak f. é. január hó 18-án kelt hivatalos lapjában 128339/906. számú igazgatósági rendelet jelent meg, a mely a raktári és állomási munkások munka- és bérvizonyait szabályozza. Ezen rendeletnek a munkásokra vonatkozó részét az alábbiakban közöljük:

Egyezményben végzendő munkák.

Az üzletvezetőség által kijelölendő oiy állomásokon, a melyeken egyezményben teljesíthető munkák *állandóan* előfordulnak, ezek az illető állomás részére

rendszeresített munkásokkal egyezményben végezhetők. Ezek a munkások mint egyezményes csapatok működnek.

Az egyezményes csapattal az egyezményi egységárak *szóbelileg* közlendők és ezen egységárak jegyzéke erre alkalmas helyen (raktár) *kifüggesztendő*.

Egyezményben csak azon munkák végezhetők, a melyeknél a teljesítmény terjedelme (mennyisége) pontosan megállapítható és a melyek részére megfelelő díjazási egységtételek megszabhatók.

Ezek szerint egységárak rendszerint a következő árucsoportokra és teljesítményi egységek alapján szabandók meg:

a) a teherkocsik, továbbá állatrakodók tisztításáért és fertőtlenítéseért kocsinként, illetve emelteként;

b) az árukezelési teljesítményekért, még pedig a felforgó viszonyokhoz képest külön a darabárúk, külön a kocsirakományi áruk, illetve árunemek szerint részletezve, tonnánként;

c) katoná- (Gm) és ló- (Gp) kocsik, továbbá alla rinfusa kocsik berendezéséért és leszereléséért kocsinként;

d) olyan mellékeljesítményekért, melyek nem közvetlen részei az árumozdításnak, (így kocsik hidmérlegelése és kézi erővel való tolatások kocsinként stb.);

e) az önkezelési anyagok kezelésével járó munkákért.

Oly állomásokon, a melyeken egyezményben végezhető munkák csak kivételesen fordulnak elő, a melyeken tehát rendszeresített munkásokból álló egyezményes csapatok nincsenek, a kivételesen előforduló ily munkák, ha azokat az állomásnak sem szolgálja sem munkás személyzete el nem végezheti, az erre vállalkozóknak tiszta egyezményben kiadható. Ez az egyezmény szintén szóbelileg köttetik, de ezek részére napibérkereset nem biztosítatik.

Szolgálati viszony.

Az állomási és árumozdítási szolgálatnál alkalmazott szolgák szolgálati viszonyát a szolgálati rendtartás határozza meg.

Ennek a személyzetnek állandó illetményei a szabályszerű fizetési lajstromok útján folyósítatnak.

Az állomási és árumozdítási szolgálatnál alkalmazott rendszeresített, valamint kiegészítő munkásoknak ezen rendeletben nem szabályozott szolgálati viszonyaira nézve, így a felvételre, felmondásra, a szolgálatból való elbocsájtására, véglegesítésére, a különféle kedvezmények igénybevételére, a betegsegélyezés, baleseti és nyugbérigényekre és egyéb szolgálati kötelességekre és jogokra, ugyancsak a megadóztatásra nézve, az intézetünk szolgálatában álló munkásokra e tekintetben mindenkor érvényben álló általános határozmányok mérvadóak. Ezeknek a munkásoknak a keresete a bérjegyzék útján folyósítatik és a fizetési szolgálatra mindenkor érvényben álló utasítások értelmében fizettetik ki.

A tiszta egyezményben dolgozók nem tekinthetők a vasutintézetnél alkalmazott munkásoknak, hanem önálló vállalkozóknak, a miről a munka kiadásakor kifejezetten értesítendő. Ezeknek egyezményi keresete egyezményi számlán (11. sorsz. alkuminta) folyósítatik.

A szolgálattétel tartama. Tulórák.

A rendszeresített szolgaszemélyzet rendes munkaideje akként határozandó meg, hogy meghatározott pihenési ideje ne hátráltassék.

A munkások rendes munkaideje, a raktári hivatalos órákhoz alkalmazkodva, úgy állapítandó meg, hogy a szolgálat teljes tartama az alábbi pihenési idő betudásával naponta 12 órát meg ne haladjon.

A munkásoknak pihenő időül a reggelizésre a délelőtti folyamán *félórai*, ebédre *másfélórai*, ha pedig a rendes munkaidőn túl kell dolgozniok, vacsorázásra *félórai* idő engedélyezendő.

Ha a munkások a megállapított munkaidőn túl dolgoznak *minden túlóra után a megállapított napibér 10%-ára van igényük*; félórán aluli túlidő nem vétetik számításba, a betöltött félóra egész órának vétetik. Ez a rendelkezés úgy a napibérben, mint az egyezményben dolgozó rendszeresített, valamint a kiegészítő munkásokra vonatkozik. Megszakítás nélkül felváltott személyzettel folyó raktári munkánál *az éjjeli időre 25%-kal nagyobb napibér jár*, mint a mennyi a nappalra van megszabva.

A túlóráknak, valamint az éjjeli időnek ez a díjazása, jelen rendelet 6. pontjában tárgyalt felolvasó-könyvbe bevezetendő túlidőben jut érvényre.

Szabvány-teljesítmény. Teljesítési jegyzék.

Az üzletvezetőség megállapítani tartozik azt a mindennapi legkisebb munkateljesítményt, melyet a rendszeresített szolgák, illetve a rendszeresített munkások, ide értve azokat is, a kik egyezményben dolgoznak, valamint az esetről-esetre alkalmazható azok a kiegészítő munkások, a kik nem az egyezmény-csapattal dolgoznak, a rendes munkaidő alatt elvégezni tartoznak és a mely ezen személyzet napi szabvány-teljesítményét képezi.

A 6. szakasz a munkaidő feljegyzésére vonatkozó utasításokat tartalmazza. Tisztán irodai utasítás, nem érdeklí a munkásokat.

A rendszeresített szolgaszemélyzetnek egyezményben való foglalkoztatása.

A mennyiben a rendszeresített szolgaszemélyzet pihenési idejének hátráltatása nélkül is megállapított szabványteljesítményen felül további munkát elvégezni képes, szükség esetén olyan munkával, mely egyezményben végezhető, mint egyezményes megbízható, de *csak akkor, ha az illető állomáson egyezményes munkáscsapat nincs szervezve*. Ily állomásokra nézve tehát az üzletvezetőség egyezményi egységtételeket megállapítani tartozik.

A napibéres munkások díjazása.

A munkások napibérét az üzletvezetőség a helyi viszonyok, így különösen az állomás környékének megélhetési viszonyai, az általános napibérek nagysága és a munkakinálat alapján állapítja meg.

A napibér mellett állandóan alkalmazott munkásoknak, ide értve azokat is, a kik egyezményben dolgoznak, a felvételnél megállapított napibére kifogástalan szolgálattétel esetén *három évenként 20 fillérrel emelendő mindaddig, míg a napibér kisebb állomásokon 3 kor. 60 fillért,*

nagy állomásokon 4 kor., Budapesten és Fiumében 4 kor. 40 fillért elér.

A kisegítő munkások napibérei rendszerint az állandó munkások kezdő napibérében állapítandó meg.

Az egyezményben való munkaellátás díjazása.

Az egyezményben foglalkoztatott rendszeresített munkások részére a napibéres kereset biztosítatik. Napibérük, mint a 8. pontból kivehető, éppen úgy emelkedik, mint a napibérben dolgozó állandó munkásoké.

Az egyezményben végzett munka utáni kereset az engedélyezett egyezményegység-árak alapján állapítatik meg.

Ezeket az egységárakat az üzletvezetőség és pedig a jelen rendelet életbeléptetésekor az illető állomásnak, vagy a mennyiben ott egyezményes munka még nem volt, más hasonló viszonyokkal bíró állomások legutolsó három évi adatainak figyelembevételével olyképpen állapítja meg, hogy a munkások a rendest meghaladó munkálkodásukért az egyezmény útján megfelelő anyagi kárpótlásban részesüljenek.

Olyan teljesítményekért, melyek esetenként merülnek fel és a melyeknek egységárai előre meg nem állapítottak vagy megállapíthatók nem voltak, a rendszeresített munkásokból álló egyezményes csapat javára egyezményi keresetként oly összeg veendő számításba és irandó be az egyezményi munkák kimutatásának külön-e célra szolgáló rovatába, amennyi a megállapított napibér, illetve bérek alapján a teljesítményre fordított munkaidőre esik.

Ugyancsak így veendő számításba ezen egyezményes munkáscsapat javára azon teljesítmény, amelyet a szolgálat érdekében a csapat egyik-másik munkásának, avagy az egész csapatnak az egyezményes munkától egy időre való elvonása mellett teljesíteni kell.

Az ekképp megállapított egyezményes keresetből levonandók azoknak a kisegítőmunkásoknak a bérjegyzék szerinti keresetei, akik az illető egyezményes csapat egyezményes munkáihoz a szolgálat érdekében netán beosztattak és az illető egyezményes munkák végrehajtásánál közreműködtek.

Ezen levonás után fennmaradó összeg képezi a csapat tiszta egyezménykeresetét, amely az egyezményi munkák kimutatása e célra szolgáló rovatában kitüntetendő.

Az ekképp megállapított tiszta egyezményi keresetből levonandó a csapatnak a bérjegyzék szerint megállapított bérmérve szerinti keresete, a maradék képezi a csapat az havi egyezményes tulkeresetét.

Az egyezményi tulkereset, amelyből a betegsegélyző-pénztár javára levonás nem eszközözlendő és amely az ezen pénztárból járó táppénz megszabásánál számításba nem is jön, minden hóban végérvényesen leszámolandó akképp, hogy az illető csapathoz tartozó munkások által a bérjegyzék szerint érdembe hozott munkanapok arányában az új 7. sorszámú alkumintájú jegyzékben a csapat egyes munkásai között szétosztatik és az egyes munkásokra eső tulkereseti részösszeg az illető munkás rovatába, a bérjegyzékbe, mint tulkereset bevezetendő.

Ezen szétosztásnál a részösszegeknél a fillérek

akképp kerekítendőek fel vagy le, hogy a részösszegek az egész tulkereseti összeget adhassák.

A tiszta egyezményi munkákra vonatkozó egységárakat szintén az üzletvezetőség állapítja meg és pedig ugyancsak a fentiekben kifejtett elvek alapján. Ha pedig valamely állomásra nézve ily egységárak megállapítva nem volnának, az állomás a sürgősséghez képest távirati úton kérheti az egységárak közlését.

Segédeszközök, anyagok.

A jelen rendelet értelmében végzendő munkákhoz szükséges segédeszközöket és anyagokat a vasutintézet szolgáltatja. A segédeszközök karbantartásáról ugyancsak a vasutintézet gondoskodik.

Károk megtérítése.

Minden olyan kárért, a mely a munkák végrehajtása körül, a munkát végrehajtók gondatlansága vagy vigyázatlansága, vagy szándékossága folytán az árukon, járműveken, vagy a vasutintézet egyéb tulajdonán beáll, a hibás önként értetőleg kártérítéssel tartozik. Ha ily károk az egyezményes munkák végzése körül állanak be és ha a hibás meg nem állapítható, az egyezményes csapat egyes munkásaira a munkanapok arányában vetendő ki.

Azonban a megtérítendő kárösszeg meg nem haladhatja azt az egyezményi tulkeresetet, a melyre a csapat azon hónapban szerzett igényt, a melyben a kár megállapított.

A kártérítést az üzletvezetőség rendeli el és az összeg behajtása a bérjegyzék útján való levonás által történik.

A 12. szakasz kimondja, hogy ez a rendelet 1907. márczius 26-ával lép életbe. Az utolsó, 13. szakasz az irodáknak szól és a számadástételt szabályozza.

Hogyan terem a milliomos?

Ez a legtöbbet mondó elnevezés, ez a szegénység szürke éjszakájában kaczagva rohanó aranylidércz: »milliomos«, sir Morton és James Mac Henry találmánya s a szó eredeti, angol értelmének nem egy millió korona, frank vagy forint a jelentése, hanem font sterling. Tehát eredetileg a »milliomos« elnevezésre csak az tarthatott jussot, akinek kerek számban huszonöt millió koronája volt. Angliában a mult század végén mindössze 48 bevallott milliomos volt; értsd: 48 huszonötmillió koronát meghaladó örökséget adóztatott meg az állam s a Rothschild és Portland-vagyont leszámítva, a többi megannyi gazdag polgári vagyon. A feudális angol vagyon is tágit már a gyarapodó iparosok és kereskedők vagyona előtt és akárhány hajdan gazdag, nagyuri család lát új kenyérkeresési, vagyonszerzési mód után. Így például Granville Gordon lady divatkereskedést nyitott Londonban és hasonlóan cselekedett lady Mackenzie is. Üzletüket maguk vezetik s biznak benne, hogy a család »eluraskodott« millióit így szerzik vissza: becsületes és kitartó munkával.

Amerikában, mely manapság a meggazdagodás hona, az ígéret földje, az aranykődös, csodás álomország, most félezernél több olyan »szörnyalak« lakik, akiknek vagyona külön-külön megkétszerezi Dáriusnak az ó-korban páratlanul álló, mesés kin-

cseit. A tudós és fáradhatatlan szorgalmu régiség-buvárok Dárius csodás vagyonát negyven millióra becsülik. A perzsák ezen történeti emlékü koronás pénzeszsákja most ugyan elbujnek szegényében, ha tudná, hogy mennyivel van többje akármelyik amerikai milliárdosnak. Mert például J. D. Rockefellernek egy évi jövedelme négyszer akkora, mint ahány millió Dáriust tette irigyeltté.

De visszatérünk tárgyunkra: hogyan teremnek ezek a mesés alakok, ezek a csodás pénzkirályok. Izgatón s tanulságosan érdekes a nagy, a milliós vagyonok története. Egyet elbeszélünk olvasóinknak — buzdító példaadásul.

Az amerikai milliomosok sorában első volt a mai milliárdosok őse: Stephen Girard. Hatalmas ércszobra ott áll Philadelphia szép piacán, mert ez az ember különös módon szerzett vagyonán az Egyesült-Államok egyik legnagyobb iskoláját alapította. Tehát nem volt amolyan önző, kapzsi pénzkirály, aki csak az »arany borjunak« áldoz. Érdekes életének tanulságos történetét itt adjuk:

A franciaországi Bordeauxban született 1750-ben. Atyja hajóskapitány volt. A kis Steve még irni-olvasni sem tudott, amikor hajóra került ő is. Előbb mint edényt mosogató, padlósuroló és kiszolgáló inas, utóbb mint tengerész többször bejárta az amerikai partokat. Vasegészségü és szilárd, fegyelmezett akaratú markos legény volt, tele üzleti szellemmel. Tíz esztendő alatt, lemondva minden élvezetről, amelyet egy tengerész csak megengedhet magának, összekuporgatott egy kis tőkét az amugy sem valami fényes matróz-zsoldból. Megnősült és fűszerkereskedést nyitott Philadelphia egyik kis utcájában. Kezdetben kicsiny volt ez a kis bolt, de a forgalom emelkedésével arányosan bővült. Már jelentékeny tőkével dolgozott, amikor egy nagy csapás érte. Kiütött a gyarmatháború, mely őt is tönkretette. Mikor az angol csapatok felgyújtották Philadelphiát, az ő üzlete s raktárai is leégtek és elvesztette mindenét. Még élettársa, szorgalmas felesége is elhagyta. A kiállott iszonyu ijedelmek következtében meghalt. Így tehát egyedül maradt, gyermektelenül és szegényen. Ismét hajóra szállt mint matróz, hogy kezdje a vagyonszerzést előlről. Szomorú életének már csak egyetlen czélt tűzött ki, pénzt keresni, csak pénzt gyűjteni, sok pénzt!

Hogy valami tulságosan becsületes, lelkiismeretes természetü lett volna, az nem mondható. Egész élete: jellembeli ellentmondás hosszú sorozata. Erőszakos és nyers volt, de nemes és nagylelkü is tudott lenni. Galádságtól vissza nem riadt, de ha kellett, ugyanakkor az önmegtágadásig hősies is volt. Gyálázatosan fősvény, de könyörületes is határtalanul. Magától azonban megtagadott minden élvezetet, mert egyetlen vágya, élete czélja s gyönyörűsége a vagyongyűjtés volt.

A később oly óriásivá megnövekedett vagyonának alapját a San-Domingóban támadt felkelés alkalmával vetette meg. Akkor már önálló hajótulajdonos volt. Éppen a san-domingói kikötőben horgonyzott két hajójával, amikor a négerek fellázadtak. A gyarmatosok menekültek: feleségüket, gyermeküket, kincseiket magukkal vivén a hajókra. A hajóskapitányok azonban megrettentek a feketék neki-vadásásától s maguk is hajóikkal a sik tengerre menekültek. A szorongatott kikötőben csupán Stephen

Girard maradt meg s halálfenyegetéssel fegyelemben tudta tartani zugolódó embereit.

A gyarmatosok és kereskedők rajonkint tódultak hajóira, magukkal hozva drágaságaikat. Egyebüvé úgy sem menekülhettek, mert a szárazföldet már ellepték a vérszomjas négerek. A szállítás nehéz feltételeit Girard szabta meg, kötelezvén magát, hogy addig nem mozdul a kikötőből, amíg utasai minden mozgatható vagyonukat a hajóra nem szállították. Nem is mozdult addig, bár a feketék támadása már közvetlen közelből fenyegette. Utolsó éjszaka azonban, mikor a nők és gyermekek behajózását (hajóra szállítását) végezték, a négerek megrohanták a menekülőket és leöldösték. Csak néhány családnak sikerült a hajóra jutnia. Girard nem mozdult addig, amíg az utolsó eleven menekülő is hajóra nem szállt. Azután felszedte a horgonyokat és elindult délnyugatra: New-Orleans felé, ahova minden veszedelem és baj nélkül el is jutott. Ott testvériesen felezett azokkal, akik életben maradtak, a legyilkoltak összes vagyonát azonban magának tartotta.

Ez, mondjuk, szerencse volt, amely nem minden nap fordul elő . . .

Mikor a béke helyreállott, megtelepedett ismét Philadelphiában s ő alapította ott az így szerzett nagy vagyonnal az első bankházat. És boldogult, üzlete szépen virágzott.

Rettentő ragály tört ki 1793-ban Philadelphiában, mely halomszámba szedte áldozatait. Menekült a városból és vidékről mindenki, aki csak tehette. Naponta százával hullottak az emberek és nem volt, aki eltemesse a halottakat. Maguk az orvosok, betegápolók is menekültek. Orvosság sem volt, a városi hatóság is megszaladt s részeg csordák garázdálkodtak városszerte.

És ekkor, ebben az örületes felfordulásban Stephen Girard kezébe vette a bifangjába hagyott város igazgatását. Székhelyét a kórházban ütötte fel, maga köré gyűjtött néhány jobb indulatú, tisztességes embert és rendet teremtett. Példával ő maga járt elől. A halottakat maga szedte össze és maga temette el. Betegeket ápolt, költötte, osztotta a pénzt olvasatlanul. A gyógyszerészeket, orvosokat és betegápolókat fegyveres erővel toborozta össze. »Aki nem fél a haláltól, — hangoztatta mindenfelé — annak kötelessége az, amit én cselekszem!«

Igy sáfárkodott két hónapon által. Életét és vagyonát vitte a küzdelembe — és győzött, mert ő nem félt a haláltól.

Erre már nem mondhatjuk azt, hogy szerencse . . .

De nem is volt aztán tiszteltebb és becsültebb ember Philadelphiában nálánál.

És néhány év múlva gazdagabb ember sem volt az egész államban.

1811-ben kezébe került a világhírű National Bank. A jogot megváltotta készpénzen és 125 millió forgó tőkét helyezett el a bankban.

Már ekkor dühöngeni kezdett az Egyesült-Államokban az üzleti spekuláció beteges láza. Stephen Girard azonban kijelentette, hogy ellensége minden hasonló bűnös, lelketlen manővernek és a hitelt lehetőleg korlátozta. S amidőn 1811. év június 16-án az angol hadüzenet hatása alatt kitért a pénzpiacra a pánik s elbukott egy csomó gazdag pénzintézet, csupán Stephen Girard »National Bank«-ja állott érintetlenül, sőt még hatalmasabbat gazdagodott.

De a közkinctár üres volt és a szövetségi papirosok alig értek valamit. Ekkor hazafiúi önzetlenséggel, a legnagyobb áldozatkészséggel előállott Stephen Girard és a kormány rendelkezésére bocsátotta vagyonát és üzleti tudását. Őt esztendőn keresztül ő tartotta egyensúlyban a megingott nemzeti hitelt, személyes felelősségére ő szerzett kölcsönöket, ő fizetett; ő gondoskodott mindenről a saját szakállára. És meg is mentette a köztársaságot.

A béke megkötése után pénze visszatért, sőt tetemesen megszorodott, úgy hogy ő lett az Ujvilág leggazdagabb embere.

De mikor már oly óriási vagyont gyűjtött össze, aminőt az ő korában senki sem, nem sietett annak gyümölcsét élvezni. Ő maga szerényen élt, de a közczélokra bőven adakozott. Megalapította Philadelphiában Amerika legnagyobb iskoláját, amely ma is nevét viseli. Mivel neki gyermeke nem volt, egy nagy árvaházat is alapított fejedelmi dotációval. Ebben a roppant nagy árvaházban egy kis szobácskát, csak egyetlenegyét a sok százból, ő maga foglalt le. Bebutorozta szegényen s ott halt meg nyolczvanhároméves korában, 1833-ban.

Az a kis szobácska, szegényes butorzata, meg néhány könyve és egyszerű ruhái ma is érintetlenül vannak meg az árvaházban. Ereklje gyanánt őrzik s méltán.

Sigma.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Tragédia a vasuti állomáson. A *szurdoki* vasuti állomáson, sok utas szemeláttára elpusztította magát egy kétségbeesett anya két kis gyermekével. *Varga György* gazdaember Amerikába akart vándorolni, felesége és két gyermeke elkísérte az állomásra s még ott is rimánkodott az asszony, hogy ne hagyja el őket. A lelketlen férj azonban fölszált a vonatra. A mikor elindult a vonat, az asszony fölkapta gyermekeit s a lokomotiv elé feküdt. A kerekek halálra gázolták mindhármójukat.

A sah megkoronázása. A koronázás megtartása az eddigi szokástól eltérőleg nagy fényvel és pompával ment végbe. A dinasztia összes hercegei, a papok, miniszterek, a főméltóságok viselői és a diplomáciai testület tagjai a trónteremben gyülekeztek, ahol a sahnak bemutatták őket. A kitűzött időpontban a sah helyet foglalt a gyémánttal és smaragddal gazdagon kirakott trónon, amelynek lépcsőjén a prezuntív trónörökös, az elhunyt sah fia helyezkedett el. Az egyház főpapjai körbe ültek a trón köré; a sahtól jobbra a hercegek és mögöttük a diplomaták, balra a miniszterek, a világi méltóságok és a nemesség foglaltak helyet. A nagy-

vezér rátette a koronát a sah fejére és azután felolvasott egy proklamációt, amelyben Mohamed Ali Mirzát ünnepiesen sahnak ismerik el. Ezután a papság megáldotta a sahot és imát mondott a boldogulásáért. A sah erre a koronát könnyebb, habár szintén gyémántos főveggel cserélte fel és lement a terem közepébe, ahol a külföldi diplomaták szerencskivánatait fogadta. Anglia és Oroszország képviselői uralkodóknak azon való különös örömet fejezték ki, hogy az új sah a trónörökös kijelölésével biztosította Perzsia állandó békéjét és nyugalmat s ezzel elejét vette azoknak a cselszövéseknek és versengéseknek, amelyek különben elkerülhetetlenek olyan államokban, ahol a trónöröklés rendje nincs szabályozva. Edvárd király sürgönyileg is üdvözölte a sahot, hosszú és boldog uralkodást kívánva neki.

Vasuti szerencsétlenség. A debreczeni pályaudvaron a szerencsi tehervonat összeütközött a budapest—körösmezei személyvonattal. Az ütközés oka az volt, hogy a váltó beállítása a hideg miatt nem volt jó és a pályát szabadnak mutatta. A két mozdony összeütközése nagyon erős volt és ez alkalommal a személyvonat 3 kocsija és a tehervonat 7 kocsija zuzódott össze. A tehervonat vezetője és egy fékező megsebesült. A vonatok 5 órai késéssel indulhattak tovább új mozdonyokkal.

A fagy mint gyógyszer. Pictet Raoul híres physikus rég óta tesz kísérleteket a rendkívüli hideggel. Kísérletei szerint a 65 C° hideg már oly erős, hogy semmi melegvezető sem véd meg bennünket, a bundán és dunyhán csak oly könnyen átmennek a hideg sugarak, mint a napsugarak az ablaküvegen. Kísérletet tett Pictet, minő hatása van a nagy hidegnek az állatokra. Begöngyölte őket bundákba s — 110 C° hidegségű verembe sülvesztette rövid ideig. Az állatok kibírták a nagyhideget s rendkívüli étvágygyal jöttek vissza. Erre maga a kutató is lement a verembe jól beburkolva négy perczig volt ott. Midőn visszatért, farkas étvágya volt, a mi annál inkább meglepte, mert már 10 év óta gyomorbaja volt s régóta nem tudta, mi az étvágy. A kísérlet még nyolczszor ismételte s ekkor gyomorbaja s az ezzel összeköttetésben mutatkozó fájdalmak teljesen megszűntek. Egy pár kísérlet természetesen még nem elegendő bizonyíték a fagy gyógyszerként használása tárgyában.

Halál tolatás közben. A horvátországi Boróváról írják, hogy ott e hó 18-án este nyolcz órakor az 1953. sz. tehervonat tolatás közben Pallér József zombori vonatmálházót oly szerencsétlenül ütötte el, hogy az nyomban meghalt. A gyászos véget ért málházó holttestét tegnap Zomborba szállították.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító Temesváron

Mag-, növény-, rózsa-, fák- stb. nagytenyészet.

(Tenyésztésterület: 62 hold = 73 hektár.)

Magvakkból és virághagymákból a legjobbat.

A legnemesebb gyümölcs-, dísz- és sorfákat.

A legszebb fenyőféléket és cserjéket.

Képletekkel bőven ellátott leiró katalógusok ingyen.

Postaszállítmányok magvakkal 5 kor. felül bérmentve.

Minden egyes szállítmányhoz „Mühle tanácsadója a kertművelésben”, a legjobb kertészeti kézikönyv ingyen mellékeltek.

Megtámadhatatlan
kötvény.

50% nyereség-
részesedés.

„Dordrecht“

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi
dekretummal.

Részvénytőke 4,000.000 korona.

Magyarországi fiók :

Budapest, V., Marokkói-utcza 3.

Igazgató :

Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht“ az egyedüli társaság,
mely törvényesen kötelezte magát,
hogy
magyarországi üzletének díjtartalékait
magyar értékekben helyezi el.

REFERENCZIÁK :

Magyar általános hitelbank,
Pesti magy. kereskedelmi bank
Budapesten.

Kedvező feltételek.

Jutányos díjak.